

Леся ЧАВВА,

викладач кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобич) virunja@gmail.com

Віра КУЗЬО,

викладач й старший лаборант кафедри музикознавства та фортепіано,
методист навчально-методичного відділу (заочна форма навчання) Дрогобицького
державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобич) virunja@gmail.com

ПИТАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ У РЕАЛІЯХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ СЬОГОДЕННЯ

У статті проводиться конструктивний аналіз науково-практичних конференцій із висвітлення питань мистецької освіти в сучасному науковому просторі. Розглядаються заходи які відбувалися протягом 2010 – 2015 років у вищих навчальних закладах Києва, Сум, Умані, Харкова на базі мистецьких факультетів та інститутів. Аргументовано гроно науковців які проводять активну дослідницьку діяльність в даному напрямку, формують власні наукові школи, шукають шляхи модернізації мистецької освіти у світлі сучасного навчання та виховання молоді.

Ключові слова: мистецтво, освіта, наука, конференції, дослідження.

Лім. 8.

Lesya CHAVVA,

lecturer of Folk Musical Instruments and Vocals Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) virunja@gmail.com

Vera KUZJ,

Lecturer and Senior Laboratory of Musicology and Piano Department, Methodical
Educational and Methodological Department (correspondence form of training) Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) virunja@gmail.com

ART EDUCATION QUESTIONS IN THE PRESENT SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCES REALITIES

The author made the constructive analyzes of scientific practical conferences about the arts education in modern scientific space. It is considered the measures that took place within 2010–2015 years in Kyiv, Sumy, Uman, Kharkiv higher education institutions, based art faculties and institutes. The author argued that a number of scientists actively conducted research activities in this direction, form own scientific schools, are looking for ways to modernize art education in the light of modern education and youth upbringing.

Key words: art, education, science, conferences and research.

Ref. 8.

Леся ЧАВВА,

преподаватель кафедры народных музыкальных инструментов и вокала
Дрогобычского государственного педагогического университета
имени Ивана Франко (Украина, Дрогобыч) *vigintja@gmail.com*

Вера КУЗЬО,

преподаватель и старший лаборант кафедры музыковедения и фортепиано,
методист учебно-методического отдела (заочная форма обучения) Дрогобычского
государственного педагогического университета имени Ивана Франко
(Украина, Дрогобыч) *vigintja@gmail.com*

ВОПРОС ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РЕАЛИЯХ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИХ КОНФЕРЕНЦИЙ НАСТОЯЩЕГО

В статье проводится конструктивный анализ научно-практических конференций по освещению вопросов художественного образования в современном научном пространстве. Рассматриваются мероприятия которые происходили в течение 2010–2015 годов в высших учебных заведениях Киева, Сум, Умани, Харькова на базе художественных факультетов и институтов. Аргументировано ряд ученых которые проводят активную исследовательскую деятельность в данном направлении, формируют собственные научные школы, ищут пути модернизации художественного образования в свете современного обучения и воспитания молодежи.

Ключевые слова: искусство, образование, наука, конференции, исследования.

Лит. 8.

Актуальність проблеми. В умовах гуманізації та гуманітаризації освіти до інтеграції в Європейській простір постає актуальною аргументація мистецької ланки відповідно вимогам сьогодення. Цей чинник спонукає інституції України із мистецьким профілем навчання активно долучатися до даного контексту, виявляти сучасні методики викладання та розвитку творчої особистості, сприяти втіленню новітніх систем в навчально-виховний та соціокультурний процес. В цьому напрямку, актуальним є проведення низки різнопланових конференцій із питань музичної та мистецької освіти, на яких розкриваються історичні та інноваційні технології, здобутки, проблеми та перспективи феномену, теоретико-методологічні принципи професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін, тощо.

Аналіз досліджень. Акумуляуючи даний напрямок дослідження можна простежити потужний науковий арсенал який інспірований різновекторністю проявів мистецької освіти в реаліях сьогодення. Відповідно, наукові досягнення фокусуються у працях «Педагогіка: загальна та мистецька» О. Рудницької (К., 2002), «Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва» О. Олексюк та М. Ткач (К., 2004), «Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія» (Суми, 2005) О. Михайличенка, «Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)» Г. Падалки (К., 2008.), «Початкова музична освіта: проблеми модернізації» Т. Турчин (Чернігів, 2013), «Теорія і методика музичної освіти» В. Черкасова (Тернопіль, 2014) та *дисертаційних дослідженнях* «Музична освіта студентів педагогічних навчальних закладів України (1917–1933 рр.)» В. Кузьмічова (Х., 2000), «Розвиток музично-педагогічної освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століть)» В. Черкасова (К., 2009), «Теоретико-методичні засади модернізації початкової музичної освіти в Україні» Т. Турчин (К., 2014).

Невід'ємною частиною наочності виступає проведення науково-практичних конференцій мистецько-освітніми осередками України (Київ, Суми, Харків, Умань) [2; 5; 6; 7]

які формують фундамент досліджень та процес апробації як базису експериментальної ланки мистецької педагогіки.

Отже, наша мета – здійснити аналіз напрямків роботи науково-практичних конференцій які відбулися протягом 2010 – 2015 рр. у навчальних закладах України.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, активно спостерігається науковий діалог в галузі мистецької освіти, який зумовлений новими змінами навчання та виховання майбутніх фахівців освітньої сфери в галузі музики й мистецтва загалом. Саме конференції, служать тим майданчиком для апробації наукових експериментів різного спрямування, виявлення та вдосконалення нової системи мистецької освіти та її пріоритетів XXI століття.

Здебільшого, проведенням науково-практичних конференцій опікуються лабораторії, створені при кафедрах чи інститутах. Так, лабораторією мистецької педагогіки Сумського державного педагогічного університету ім. А. Макаренка тричі проведено міжнародну наукову конференцію «Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції» (2004, 2010, 2013). Мета заходу спрямована на узагальнення результатів теоретичних пошуків та практичного досвіду українських і закордонних фахівців у галузях мистецької освіти і порівняльної педагогіки [1].

Тематика форуму охоплює теоретико-методологічні основи сучасної мистецької освіти, історичну ретроспективу розвитку мистецької та педагогічної освіти, актуальні проблеми педагогічної компаративістики, інноваційні технології та практику викладання мистецьких дисциплін, розвиток особистості в системі мистецької освіти, науковий пошук та досвід вищої школи у підготовці вчителів мистецьких спеціальностей й формування артотерапевтичних компетенцій майбутніх учителів та фізичних реабілітологів. Результати пошуків висвітлюють наукових фаховий журнал з педагогіки «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» [4] а також збірники тез.

7–9 квітня 2011 р. у м. Суми відбулася наступна – Всеукраїнська відкрита науково-практична конференція «Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін», яка була присвячена пам'яті А. Кречківському (кандидату педагогічних наук, завідувачу кафедри методики музичного виховання, співів та хорового диригування, в. о. професора Сумського ДПУ ім. А. Макаренка) [5, 3]. Тематика конференції охопила широке коло педагогічних проблем, питань філософії освіти, теорії й історії культури. Робота велася по секціях: методологічні та теоретичні засади мистецької педагогіки вищої школи; теорія і практика професійної підготовки вчителя музики; учитель музики – хормейстер в школі (методологічні засади хормейстерської підготовки вчителя музики в сучасних умовах); філософія мистецької освіти в сучасного культурному просторі; розвиток музично-педагогічної думки в Україні: проблеми і перспективи сучасного мистецтва в Україні: естетичні і стилістичні аспекти; гендерна парадигма у формуванні свідомості, культури та духовних цінностей сучасного педагога.

Нашу увагу привертають фундаментальні дослідження, серед яких: проблеми мовленнєвої культури вокалістів (В. Антонюк) [5, 12–13], забезпечення педагогічно-практичної підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва (О. Єременко) [5, 65–67], акмеологічні основи підготовки викладачів мистецьких дисциплін (А. Козир) [5, 84–86], парадокси функціонування ритміки в Україні (Г. Ніколаї) [5, 138–140], інноваційні підходи формування духовності особистості в процесі мистецької діяльності (Г. Падалки) [5, 143–145], гендерної нерівності у сфері культури (Н. Цимбалюк) [5, 206–208], концептуальні засади толерантності в системі вищого навчального закладу (М. Чембержі) [5, 214–217], питання професійної музичної освіти у просторі сучасної художньої культури (О. Щолокова) [5, 238–241].

Матеріали висвітлюють розвідки в галузі: народно-інструментального мистецтва (А. Боженський, О. Єременко, В. Шафета); конкурсно-фестивального руху (В. Шафета, Л. Зіноватная, О. Косілова, А. Пискач); формування виконавських шкіл (Г. Григор'єв, О. Гумен, А. Душний, С. Нефедов); хорового (П. Андрійчук, І. Заболотний, С. Крамська, В. Луценко, В. Мудрик, Л. Остапенко, О. Прядко, А. Соколова, Н. Стефіна, М. Фалько) та вокального (О. Лубунець, Ма Цзюнь, О. Різник, О. Юрко) мистецтва; музичної педагогіки (С. Горбенко, В. Григор'єва, Т. Завадська, К. Завалка, О. Лобова, І. Малашевська, О. Мельник, М. Петренко, Р. Прокопенко); хореографії (А. Анасімова, І. Ільєнко, А. Максименко, О. Полісадова, І. Рекіна, С. Тимошик, О. Філімонова, О. Чаус) та інших напрямків.

Інститутом мистецтв НПУ ім. М. Драгоманова на протязі багатьох років проводиться міжнародна науково-практична конференція «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» [8]. Тематичними напрямками визначено наступні: концептуальні засади сучасної мистецької освіти; професійна підготовка майбутнього вчителя мистецьких дисциплін: новітні підходи та технології; формування художньої компетентності учнівської молоді; взаємодія мистецтв у формуванні і розвитку духовності особистості; теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти у контексті європейської інтеграції. Матеріали конференції друкуються у фаховому збірнику наукових праць «Теорія і методика мистецької освіти» НПУ ім. М. Драгоманова [3].

Хочемо звернутися саме до даного видання, яке у галузі мистецької педагогіки та освіти є провідним фаховим виданням з педагогіки означеного феномену. Для прикладу, Випуск 2 (7) серії 14 «Теорія і методика мистецької освіти» Наукового часопису НПУ ім. М. Драгоманова (2005) охоплює три розділи («Актуальні проблеми педагогіки мистецтва», «Науково-методичні засади підготовки вчителя», «Шляхи формування художньої культури молоді») і висвітлює дослідження цілого грона провідних науковців, здобувачів та педагогів мистецького профілю України (Г. Падалки, О. Щолокової, М. Ткач, Г. Ніколаї, С. Горбенка, О. Єременко, Л. Гаврил'як, О. Шевнюк, І. Боднарук, О. Бузової, Т. Левшенко, А. Душного, О. Плотницької, Ю. Найді, В. Шульгіної, С. Корчєвної, В. Багрій, І. Власенко, Е. Ізмаїлової, Н. Багрій, В. Новикової та ін.) [3].

У царині нашого дослідження актуальною виступає Всеукраїнська науково-практична конференція «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи», яка відбулася 20 жовтня 2011 року в Уманському державному педагогічному університеті ім. П. Тичини [6]. Спрямування торкаються філософського аспекту, гуманізації й інтеграція в системі мистецької освіти, формування морально-естетичних цінностей засобами мистецтва, розвитку творчої особистості у процесі викладання дисциплін мистецького циклу, виховного і розвиваючого потенціалу художньої діяльності, підготовки майбутніх вчителів мистецьких дисциплін у контексті сучасних освітніх технологій.

Серед провідних науковців-учасників які являються основною рушійною силою даного профілю, а їхні наукові сентенції постають чинником формування української мистецької освіти варто відзначити докторів – О. Олексюк («Художньо-образна структура особистості як чинник розуміння мистецького твору») [6, 126–129], О. Отич («Педагогічні потенціали мистецтва») [6, 139–141], Г. Філіпчук («Мистецтво в контексті якісної освіти») [6, 207–209] та кандидатів наук М. Вовк («Фольклористична освіта в Україні в умовах гуманізаційних трансформацій») [6, 29–32], В. Гусака («Якісні зміни процесу автоматизації музично-ігрових рухів у процесі інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики») [6, 32–36], А. Душного («Методична модель творчого

Чавва А., Кузьо В. Питання мистецької освіти у реаліях...

розвитку студента в класі основного музичного інструмента» [6, 44–48], В. Лабунця («Педагогічні умови реалізації інтегрованих зв'язків інструментально-виконавських дисциплін у фаховій підготовці майбутнього вчителя музики») [6, 97–100], І. Мариніна («Удосконалення психолого-педагогічної підготовки майбутнього вчителя музики – керівника шкільного народно-інструментального колективу як педагогічна проблема») [6, 107–110] та ін.

Проведення міжнародної науково-практичної конференції «Час мистецької освіти» 11–12 квітня 2013 р. Харківським національним педагогічним університетом ім. Г. Сковороди стало наступним етапом висвітлення нових пошуків даної сфери. Наукові дописи сягають окреслення мистецької освіти у напрямках: теоретико-методологічних основ (В. Бутенко, О. Отич, Т. Смирнова, Т. Танько, Г. Ніколаї, М. Кісель, О. Матвеева, Л. Перетяга, Т. Королева, Є. Бондаренко та ін.); естетичних та етичних засад (Л. Ороновська, В. Томашевський, Т. Гомозова, К. Коротич, та ін.); становлення та розвитку (М. Дергач, А. Соколова, І. Мартиненко та ін.); видатних постатей (А. Жерздев, А. Левченко, У. Молчко та ін.); інноваційних технологій (Л. Беземчук, Н. Гончарова та ін.); диригентсько-хорового простору (О. Васильєва, І. Коржавих, Н. Четова, Н. Антонєць, О. Білоусова та ін.); розвитку мистецької освіти у середніх навчальних закладах (А. Радієвська); актуальних проблем арт-педагогіки (О. Білостоцька, Т. Бившева, В. Тушева та ін.); виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва (В. Ульянова, В. Сідоряк, Н. Барсукова, Т. Музальова та ін.); народно-інструментального виконавства (С. Добров) [7].

Час мистецької світи продовжує збірник праць «Мистецька освіта: історія, теорія, технології» ХНПУ ім. Г. Сковороди [2]. У назві збірника скомпоновано напрямки накопичення матеріалу збірника, що служить широким спектром різних пошукових течій як регіональних й загальноукраїнських так і закордонних особливостей мистецької освітньої ланки.

I-й розділ «Історії мистецької освіти» висвітлює еволюційні процеси музично-педагогічної освіти України та Польщі (Г. Ніколаї), музичне навчання в системі шкільної освіти Сингапуру (К. Вохмяніна), становлення музичної освіти на Харківщині (Ю. Лошков, О. Васильєва), досвід В. Сухомлинського (А. Соколова), діяльність І. Польського (О. Козак) та Я. Полфьорова (В. Кузьмічова), шляхи поступу української естрадної пісні (В. Откидач), творчість композиторів Львівщини в жанрі колективного народно-інструментального мистецтва (А. Душний, В. Шафета), ансамблю культуру (А. Гладких).

II-й розділ «Теорія мистецької освіти» окреслює засади педагогічної системи І. Зязюна (О. Отич), інновації (Т. Смирнова), критерії ефективності (О. Матвеева), педагогічну праксеологію (Є. Проворова) й особливості методичного забезпечення (О. Єременко) мистецької освіти, формування особистості засобами вокально-сценічної майстерності (Т. Ткаченко) та технології індивідуально-творчого ресурсу особистості (Н. Сегада), тощо.

III-й розділ «Мистецька освіта: технології» аргументує технологічний процес розкриття художнього образу музичного твору (І. Щербак), систему інноваційних методів (Л. Костенко, Л. Шумська), моделювання неперервної методико-практичної підготовки (Л. Беземчук, В. Королєвський), сензитивно-вербальні технології (О. Красовська), формування навичок аранжування музичних творів (І. Мартиненко) й рефлексій як основного фактору успішного навчання (І. Парфентьева), підготовку майбутнього вчителя музики до роботи з учнями засобами арт-терапії (Л. Беземчук, І. Лтвін) [2].

Висновки. Таким чином, нами проведено екскурс науково-практичними конференціями у напрямку мистецької освіти які проводять навчальні заклади Києва, Сум, Умані та Харкова. Визначено основні напрямки компонування збірників праць, які виступають стержневою основою наукових пошуків та експериментів педагогів-освітян. Доведено – мистецька освіта у реаліях науково-практичних конференцій сьогодення постає домінуючим чинником формування національної свідомості, наукової думки та освітньо-інформаційного простору для реалізації нововведень крізь призму традицій в контексті ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лабораторія мистецької педагогіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sspu.sumy.ua/?option=com_content&view=article&id=1255
2. Мистецької освіта: історія, теорія, технології : зб. наук. праць / [за заг. ред. док. пед. наук., проф. Т. А. Смирнової]. – Х. : ХНПУ ім. Г. Сковороди, 2015. – 226 с.
3. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. – К. : НПУ, 2005. – Вип. 2 (7). – 154 с.
4. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. – Суми : СумДПУ ім. А. Макаренка, 2010. – № 7. – 448 с.
5. Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін : зб. мат. Всеукр. відкр. наук.-практ. конф. (м. Суми, 7–9 квітня 2011 р.). – Суми : Вінніченко М. Д., 2011. – 252 с.
6. Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи : мат. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Умань, 20–21 жовтня 2011 р.). – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – 228 с.
7. Час мистецької освіти : зб. наук. праць I-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 11 – 12 квітня 2013 р.) / [за заг. ред. док. пед. наук., проф. Т. А. Смирнової]. – Х. : ХНПУ ім. Г. Сковороди, «Федорко», 2013. – 216 с.
8. VI-а Міжнародна науково-практична конференція «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, ІМ НПУ ім. М. Драгоманова, 28–29 квітня 2015) : інф. лист [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.im.npu.edu.ua/images/files/vi-mizhnar-konfer/2015_konfer_UKR.pdf

REFERENSES

1. Laboratorija mistec'koї pedagogiki [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : http://www.sspu.sumy.ua/?option=com_content&view=article&id=1255
2. Mistec'koї osvita: istorija, teorija, tehnologij : zb. nauk. prac' / [za zag. red. dok. ped. nauk., prof. T. A. Smirnovoj]. – H. : HNPU im. G. Skovorodi, 2015. – 226 s.
3. Naukovij chasopis Nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni Mihajla Dragomanova. Serija 14. Teorija i metodika mistec'koї osviti : zb. nauk. prac'. – K. : NPU, 2005. – Vip. 2 (7). – 154 s.
4. Pedagogichni nauki: teorija, istorija, innovacijni tehnologij : naukovij zhurnal. – Sumi : SumDPU im. A. Makarenka, 2010. – № 7. – 448 s.
5. Problemi udoskonalennja profesijnoї pidgotovki fahivciv mistec'kih disciplin : zb. mat. Vseukr. vidkr. nauk.-prakt. konf. (m. Sumi, 7–9 kvitnja 2011 r.). – Sumi : Vinnichenko M. D., 2011. – 252 s.
6. Teoretiko-metodologichni aspekti mistec'koї osviti: zdobutki, problemi ta perspektivi : mat. Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Uman', 20–21 zhovtnja 2011 r.). – Uman' : PP Zhovtij O. O., 2011. – 228 s.
7. Chas mistec'koї osviti : zb. nauk. prac' I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Harkiv, 11 – 12 kvitnja 2013 r.) / [za zag. red. dok. ped. nauk., prof. T. A. Smirnovoj]. – H. : HNPU im. G. Skovorodi, «Fedorko», 2013. – 216 s.
8. VI-a Mizhnarodna nauково-praktichna konferencija «Gumanistichni orientiri mistec'koї osviti» (Kiiv, IM NPU im. M. Dragomanova, 28–29 kvitnja 2015) : inf. list [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : http://www.im.npu.edu.ua/images/files/vi-mizhnar-konfer/2015_konfer_UKR.pdf

Статтю подано до редакції 11.09.2015 р.